

RECENZII ȘI NOTE BIBLIOGRAFICE

„Numai iubindu-ți Patria ...” Meditațiile unui veteran istoric militar

Col. Constantin Gomboș, *Pagini de istorie militară*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2020.

Neocoliți din străvechime de praguri, încercări grele, iată – de molime, ne bucură să știm că nu am fost învinși, că inimile nu ne-au împietrit. Un veteran istoric militar, Col. Constantin Gomboș ilustrează prin lucrările sale o teză de înaltă noblete vaticinară, pusă în evidență de tânărul savant acad. Ioan-Aurel Pop, președintele Academiei Române: „Istoricul trebuie să se apropie cel mai mult de reconstituirea trecutului, așa cum a fost”. Celor tulburați de prezența cronicii românilor în programele școlare și universitare li se poate răspunde: „Firește, punând accentul pe trecutul unor locuri anume, istoricii îi deprind pe tineri și cu iubirea locului de naștere, a patriei (în sensul regiunii în care au trăit și au murit părinții, moșii, strămoșii), a țării. Ce poate fi rău în asta? Numai iubindu-ți patria poți iubi și patriile altora, respectând omul de pretutindeni și umanitatea în general.”¹

Dl. colonel Gomboș consemnează evenimente din fruntariile „soarelui apune”: revolta studenților timișoreni (octombrie 1956), manifestarea care a condamnat invadarea Cehoslovaciei (august 1968), revolta populară anticomunistă (17-22 decembrie 1989), ridicarea Monumentului Eroilor Neamului (1 decembrie 1996), Ziua Drapelului Național (iunie 1998), Ziua Imnului Național (1999), manifestările anuale închinare Cultului Eroilor, Centenarul Marii Uniri, reconstituirea sărbătorilor din ANCMRR „Alexandru Ioan Cuza”. Se exprimă recunoștința față de eroii, știuți și neștiuți, care au împlinit România Mare. Uneori, cuvintele de pe pământ se apropie de Cuvântul iubirii, al credinței și speranței ...

(Virgil Nistru ȚIGĂNUȘ)

¹ Ioan Aurel Pop, *Istoria, adevărurile și miturile*, Editura Enciclopedică, București, 2014, p. xxi.

Semne luminoase de jertfă și speranță

Luminița Cornea, *Făclii arzând. File de istorie literară*, Editura Eikon, 2019.

Eruditul teolog universitar, dr. Ioan Chirilă sublinia, într-o anume împrejurare, că frământarea se reflectă în har. Astfel avem chemarea de a înțelege rostul nostru în lume. Atenție însă: nu în orice fel de ambianță social selectată, mereu solidară și responsabilă, ci, poate, mai ales, în climatul relativist, bulversat de „noi” sau „înnoite” necredințe – așa cum, într-o naivă acceptare a sunetelor de fanfară globalizantă, neprietenii adevărului și-au lansat, și către noi, cețos-străveziile lor zburătoare purtătoare cenușii ale morții dirijate bezmetic. „Proiectul” invaziei răului a fost îndelung pregătit? Nu, el este dintotdeauna. Amintesc cărturarilor din această vatră românească profunzimea predicilor părintelui dr. Petru Maior. Cei ce asaltau fără izbândă „Cetatea” au primit „proiectul” de a folosi *porumbeii inocenței*, ale căror aripi fuseseră diabolic aprinse. Victoria lor a însemnat, pentru acei ce au înțeles, o înfrângere a nevinovăției; poate și o deșeptare: distrugerea „Cetății” este mai sigură atunci când e incendiată de „porumbii” arzând. Într-o existență, de multe ori dramatică, am avut prilejul de a întâlni conștiințe îngrijorate de asaltul asupra tradiției și a credinței dreptmăritoare, dirijat de „foruri” ale relativismului. Dar „fortificația” sufletească avusese tăria cuvintelor de învățătură ale părintelui dr. Ștefan Slevoacă (de la Cernăuți și Câmpulung), monahilor de la Rarău, Pojorâta, Secu, Agapia Veche. M-am apropiat de aproape fiecare cuvânt al Mitropolitului Bartolomeu și, în cei din urmă ani, am umblat ocrotit de eroul Arhiepiscop Pimen (care, cu demnitate și credință, a înfruntat, încurajându-și creștinii, nemernicia lașă a aducătorilor de molime). În Colocviile de la Toplița Română, m-am apropiat, cu câte o carte în mână, de „Ioan al Munților”, actualul Mitropolit al Banatului, apărătorul românilor din străvechimea, mereu justificatoare, a munților ...

La Centrul Cultural al mănăstirii Nicula, binecuvântați de părintele stareț Nicolae, de prot. Ioan Morar, pr. Gheorghe Pop de la Seini și, susținuți de artiștii gherleni și sălăjeni, ne-am întâlnit cu valori ale Transilvaniei culturale. În „Casa Părintească” (Patria – în rostirea poetului Ioan Alexandru) ne întâlnim, cum scria acad. Zoe D. Bușulenga – Maica Benedicta de la Putna, cu „o sfințenie a eroilor”, a jertfei lor.

Distinsa doamnă prof. dr. Luminița Cornea reprezintă un reper între intelectualii patrioți. În cărțile sale (*Înviatul din Nazaret, Convorbiri duhovnicești cu ÎPS Ioan, Pe Cărarea Raiului, Făclii arzând - File de istorie literară* ș.a.) sunt într-o „Cântare a treptelor” (Daniel Turcea) cei vestiți prin vrednicie, dar și cei „fără nume”. Ei sunt „făcliile arzând”, de fapt un rug al slujirii Credinței dreptmăritoare, o „taină negrăită”, cum scria poetul Daniel Turcea, o taină „de care nu te poți apropia decât trăind-o/ în desăvârșită iubire...”

Constelația de valorienerate de doamna dr. Luminița Cornea iluminează, credem, treptele culturii naționale. Autoarea, fiica unui preot întemnițat pentru principiile, convingerile sale patriotice, slujitoare a tinerimii din provincii străromâne, vine cu darul de recunoștință pentru înaintași. În iluminare psaltică, „Tânărul Monah Dosoftei, cuviincios ascultător de pravili, trăiește la Probota printre manuscrise și rafturi de cărți străvechi păzite în mireasma altarului. Părintele Dosoftei aduce lumină din Lumina Cărții sfinte, „o grădină încuiată și fântână pecetluită...”. Ca și în aceste vremuri nu lipseau: „forfota păgânească”, „strămutări dogmatice”, „deslușiri nedeslușite”, „sincerități și fățarnicii”. Se arată, prin susținere bibliografică, faptul că Dosoftei a îmbogățit rostirea românească „cu poeme ale sensibilității în freamăt mistic”. Autoarea analizează cu talent expresivitatea imaginilor din creația celor care au deschis orizonturile poeziei de inspirație creștină – până la Sf. Ioan Iacob de la Neamț. În fiecare august (în afara acestuia care mi-a fost furat) am stat, aproape nevăzut, într-un colț de pronaos al sfintei mănăstiri – de suplețe ștefaniană și împodobită în registrul voronețean, ca să mă rog să le fie îngăduit sfințelor sale moaște să se întoarcă acasă, la Moldova. Aici se vor strânge valori de credință și de cultură. Poezia, ca și fragilul sălaș al poetului sfânt, nu e copleșită de moartea-uitare. Dintr-o margine a mormântului din cer coboară un grăunte de lumină și peste meleagul în care orfanul de război a întâlnit Cuvântul: „Cu dragoste curată/ Ca frații petrecând/ Să nu știrbim Onoarea / și graiul nostru sfânt.../ Să punem semnul Crucii / Pe steagul românesc...”

În Chivotul românesc s-au adunat jertfa și nădăjduirea. Drumul către mântuire (gr. *sotiria*) a fost străbătut de românii rugători. Doamna dr. Luminița Cornea le-a închinat șiruri de cuvinte înălțătoare („făclii arzând”). Iată-l pe episcopul Iustinian Teculescu, primul ierarh al Armatei Române, născut în Voineștii Covasnei, protopop de Alba-Iulia, președinte al ASTREI în preajma Marii Uniri. El a avut onoarea de a primi, la Alba-Iulia, recunoașterea simbolică din partea unui adevărat prieten al României, gen. H.M. Berthelot, care s-a recunoscut înnobilat de „același soare pe care l-a văzut strălucind Mihai Viteazul”.

Părintele și fiii săi – profesorul Horia de la Sighișoara și juristul Pr. Bujor, adevărați tribuni, au susținut sentimentul național. În Basarabia, unde, alături de alți universitari, am reînființat, la Cahul, o facultate transfrontalieră, deși, în câteva rânduri, arhivele fuseseră răvășite de „eliberatori”, se păstrează amintirea blajinului Iustinian Teculescu, arhipăstorul din Voineștii Covasnei, căruia localnicii îi încredințaseră, în 1931, cinstea de a da nume sfânt schitului de la Alexândreni.

Doctor în istorie, avertizează: deșteptarea Basarabiei înseamnă anamneză. Când, în 1928, se dezvelește, la Chișinău, statuia lui Ștefan cel Mare, Liturghia este săvârșită de mitropolitul Gurie Grosu și de episcopul Iustinian (din Voineștii Covasnei). De câte ori, în acel colț de grădină, românii evocă numele marelui Ștefan, ei îi cinstesc pe toți înaintații în credință și idealuri, pe neînfricații aștrști, pe I.C. Drăgușanu, Sf. Andrei Șaguna, pe B. Cioflec. În noua sa carte, dr. Luminița Cornea demonstrează că valorile osmotice din spațiul transilvan conferă consistență patrimoniului spiritual românesc. A avut privilegiul de a dialoga cu ÎPS Ioan Selejan, apărător al românilor asupriți, devenit Mitropolit al Banatului. Părintele Anania I-a caracterizat astfel: „contemplativ și practic, cărturar și salahor, îndrăzneț și prudent, dârz și elastic, vizionar și actual aici și pretutindeni, înțelept și cutezător”. Cărarea Crucii reprezintă și temeiul biografiei mitropolitului Ioan slujitor „la Altarul iubirii” lui Dumnezeu, unde, prin jertfa credinței se întemeiază lăuntru revelat în Cuvântul lui Dumnezeu. Însă, „la vreme de încercare”, Cuvântul nu ajunge pe „pământul cel bun” și atunci monahul-ierarh își cheamă catehumenii să le tâlcuiască cu devoțiune, cu sensibilitate și dar omiletic Evanghelia lui Hristos, psalmii credinței.

Părintele Ioan al Munților răspunde întrebărilor sintetizate, în anii îndelungi ai școlilor, de către doamna Cornea. Așa cum le-a înțeles autorul acestor rânduri, gratulat și încurajat pentru cartea *In hoc signo....* (2020) de mitropolitul Banatului, cuvintele sale izvorăsc din înțelepciunea Sfinților Părinți. Ca și pentru părinții Anania al Clujului, Pimen al Bucovinei, Teofan al Moldovei, Casian al Dunării de Jos, Iustinian al Maramureșului, Cuvântul își deschide porțile spre Cetatea lui Dumnezeu.

Întrebat cum să înțelegem expresia „Ce Cruce grea mi-a dat Dumnezeu?”, părintele Ioan citează din Evanghelistul Marcu: „Oricine voiește să vină după Mine, să-și ia Crucea sa și să-mi urmeze Mie”, îndemnând: „Luați-vă crucea și împungeți cu ea desfătărilor și păcatele pe care le-ați făcut ... Nu mai bateți piroane în iubire, fiindcă Dumnezeu iubire este!”

Atunci când privim Icoana Răstignirii, ascultăm îndemnul hristic: „femeie, iată fiul tău! Fiule, iată Mama ta!” Așadar, „Domnul n-a vrut să-și lase maica fără fiu pe pământ și n-a vrut nici pe Ioan să-l lase fără mamă pe pământ...”

Pe „puntea” Crucii trecem de la „cele ce se văd” către Ceruri. Ierarhul românilor din ținuturile cele mai încercate a liturghisit într-un locaș aflat în ruină împreună cu o pasăre venită din înalturi. Am scris într-o publicație mureșană un text: „Albastru printre lacrimi”, reflectând harul de a salva sufletele ademenite de vrăjmaș în fundătura secularizării. Iată cum vorbește, cu simplitate și cu dragoste, cu fiii săi duhovnicești: „În fiecare zi, noi așteptăm să se arate din nou Mântuitorul nostru, Iisus Hristos. Să știți că va veni la mormântul fiecăruia dintre noi și că va avea o lacrimă pentru fiecare dintre noi ... Credința în Înviere ne dă curajul de a evada în veșnicie... Hristos este icoana vie care se află în inimile noastre ... Cultura și limba română sunt cei mai de seamă grăniceri ai neamului”

Dacă „oamenii” sunt florile de busuioc pe care Dumnezeu le seamănă pe pământ, doamna prof. dr. Luminița Cornea ne îndeamnă cu încredere, urmând ascultarea dată de părintele Ioan, să nu ne temem de greu, ci să umplem Cetatea cu Lumina iubirii. Între razele ei licăresc și jertfele iubitorilor de limbă românească, de istorie, credință, Patrie fără de sfârșit.

(Virgil Nistru ȚIGĂNUȘ)